chalovskej eparchie želajú novému riaditeľovi veľa Božej milosti; dobrého zdravia a úspechov v jeho zodpovednej práci pre rozkvet sv. pravoslávnej cirkvi.

Pracovná porada

● Vo štvrtok dňa 15. júna t. r. na Úrade eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach sa konala pracovná porada pravoslávneho duchovenstva michalovského arcidekanátu za účasti duchovných trebišovského a košického arcidekanátu. Na porade predniesol d. o. prot. dr. Michal Spišák z Košíc prednášku na teologickú tému „Výklad pravoslávnej antropológie". Prednášku na mierovú tému „Blahoslavení pokojamilovní..." predniesol d. o. Ladislav Fedor z Podhoroďa. Po prednáškach Preosvietený vladyka Cyril, biskup michalovský, zaželal novovymenovanému riaditeľovi ÚER veľa Božieho požehnania v jeho zodpovednej funkcii. O pracovných úlohách v nastávajúcom období prehovoril d. o. prot. Juraj Cap, okr. protopresbyter, a d. o. prot. Ján Choma. Po hodnotnej diskusii poradu zhodnotil Preosvietený vladyka Cyril, ktorý nakoniec duchovenstvu zaželal veľa pracovných úspechov v dušpastierskej práci.

Životné jubileum

Dňa 21. mája 1978, v nedeľu po sv. liturgii sme v chráme sv. Juraja v Sabinove pozdravili manželov Štefana Birčaka a Katarínu rod. Džačovskú pri príležitosti 50. výročia trvania ich manželstva. Zamysleli sme sa nad cestou, ktorú museli prejsť od chvíle svojho sobáša v Červenej Vode. Žilo sa vtedy veľmi ťažko, ale Boh im žehnal a žehná tak dlho, ako málo komu. Brat Štefan sa dožil 70 rokov a jeho žena Katarína 68 rokov v dobrom zdraví a plnom životnom eláne. Ich manželstvo môže byť vzorom pre mnohé dnešné manželstvá. Za ťažkých podmienok vychovali päť detí. Br. Štefan sa stal hlavným kurátorom pravoslávnej cirkevnej obce v Sabinove. Po smrti kostolníka ochotne prevzal jeho miesto a s Božou pomocou robí túto prácu dodnes. Želáme milým jubilantom veľa šťastia, pevné zdravie a Božie požehnanie, aby ešte dlho mohli navštevovať náš chrám.

Na mnohaja lita! Pravoslávni veriaci zo Sabinova

Budúce číslo vyjde 10. septembra 1978.

Vydáva: Pravoslávna cirkev v Československu, Prešov, v CN Bratislava. Redakcia: 080 01 Prešov, Slovenskej republiky rád č. 1, tel.: 313 79. Vedie redakčná rada. Vedúci a zodpovedný redaktor prot. dr. Š. Pružinský. Technický red. Helena Ferencová. Vychádza 12-krát do roka. Tlačia Dukliánske tlačiarne, národný podnik, Prešov. Ročne predplatné 12 Kčs, jednotlivé číslo 1 Kčs. Rozširuje PNS. Objednávku prijíma každý poštový úrad a doručovateľ. Zahraničnú objednávku treba adresovať: PNS — Ústr. expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. č. 18 — Povolené SÚTI 15/18 z 27. 12. 1972.
Číslo indexu 49 442.

ODKAZ sv. CYRILA A METODA

ROČ. XXIV. — MESAČNÍK PRAVOSLÁVNEJ CIRKVI — č. 8/1978

Nastal čas zberania plodov

Každoročne náš roľník zbiera úrodu za plnej pozornosti celej našej spoločnosti. Televízia, rozhlas, tlač, všetko je zapojené na pomoc žatve, zrodu nového chleba. Ale nielen rady masových oznamovacích prostriedkov sú naporúdzi; pracovité ruky našich robotníkov, mládeže, pracujúcich iných odvetví nášho národného hospodárstva, všetko toto ide na pomoc, do našich polí.

Určité napätie vzniká vždy z počasia. Stalo sa v posledných rokoch pravidlom, že na žatvu prší. O to viac povinností nám vzniká pri využívaní každého slnečného okamihu na zber úrody. Nie je to len úroda sama, ktorú treba zachrániť. Je to i práca, ktorá bola vynaložená pri príprave na sejbu, pri ošetrovaní obilia, a táto práca, to je veľký poklad. Veď naši poľnohospodári vedia, veria, že im pracujúci pomôžu so zberom, rátajú s touto pomocou a zradiť takúto dôveru neslobodno.

Na druhej strane treba ubezpečiť našich roľníkov o tom, že ani naša pravoslávna cirkev nezabúda na ich potreby, že duchovní o žatve v chrámoch kážu a hovoria s veriacimi poľnohospodármi, že cirkev žije v úplnej zhode so zameraním sa celej spoločnosti na potreby žatvy, pričom pridáva svoje modlitby za jej úspešné ukončenie. Vážme si toho, že u nás nemáme hladných ľudí, že môžeme usilovnosťou vlastných rúk, vlastným pričinením obohatiť stôl svojim rodinám, všetkým našim občanom. Chlieb je Božím darom, nechať ho zhniť na poli, alebo ho stratiť pri zvoze na ceste, zašľapať ho do blata, to je hriech, ktorý si najmä veriaci ľudia musia plne uvedomiť, aby im Boží dar nebol odňatý.

V Bohom požehnanej práci želáme všetkým veľa úspechov!

Christovo Premenenie

V pozemskom živote Isusa Christa sa stalo veľa zázračných udalostí, ktoré poukazovali na Jeho Božstvo, ale ani jedna z nich nebola taká vzrušujúca, ako Jeho Premenenie. Isus Christos od svojho narodenia v betlehemskej jaskyni až do smrti na kríži „vzal na seba podobu služobníka "(Filip. 2, 7). Na hore zjavil svoju božskú slávu do tej miery, do akej ju mohli apoštoli prijať.

Sv. evanjelisti opisujú túto vynikajúcu udalosť, keď za základ budeme brať zvestovanie sv. ap. Matúša, ktoré sa číta na sv. liturgii v deň sviatku, vo výklade sv. Jána Zlatoústeho takto:

„Po šiestich dňoch po tom, čo Spasiteľ hovoril so svojimi učeníkmi o svojom nadchádzajúcom utrpení a smrti, pojal Christos so sebou Petra, Jakuba a jeho brata Jána a vyviedol ich na vysoký vrch do samoty" (Mt. 17, 1). Evanjelista túto horu nepomenoval, ale tradícia hovorí, že to bola hora Tábor.

Sv. evanjelista Lukáš dodáva, že Pán sa na hore modlil k svojmu Otcovi a že Jeho učeníkov premohol spánok (Lk. 9, 28, 32). Počas modlitby „tvár Mu žiarila sťa slnko a rúcho Jeho zbelelo sťa svetlo. A hľa, ukázali sa im Mojžiš a Eliáš a zhovárali sa s Ním" (Mt. 17, 2—3).

Sv. evanjelista Lukáš píše o predmete rozhovoru: „Hovorili o Jeho smrti, ktorú mal podstúpiť v Jeruzaleme. Petra však a tých, čo boli s ním, premohol spánok, a keď sa prebudili, videli Jeho slávu a tých dvoch mužov, ktorí stáli s Ním. Keď títo odchádzali od Neho, povedal Peter Isusovi: Majstre, dobre nám je tu. Urobme tri stánky: jeden Tebe, jeden Mojžišovi, jeden Eliášovi" (Lk. 9, 31—33). Sv. evanjelista Marek poznamenáva: „Ani sám totiž nevedel, čo povedať, lebo sa preľakli" (Marek 9, 6). — „Keď on ešte hovoril, jasný oblak ich zastrel a z oblaku ozval sa hlas: Toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo; Jeho poslúchajte! Keď to učeníci počuli, padli na tvár a náramne sa báli. Isus pristúpiac k nim, dotkol sa ich a riekol: Vstaňte a nebojte sa! A keď pozdvihli oči, nevideli nikoho, len Isusa samého. Keď schádzali z vrchu, prikázal im Isus: Nikomu nehovorte o tomto videní, dokiaľ Syn človeka nevstane z mŕtvych!" (Mat. 17, 5—9).

V súlade s evanjeliovou zvesťou spočívalo Premenenie v tom, že Christos, ktorý prišiel na zem „v ľudskej podobe" zjavil božskú slávu i vo svojom zovňajšku, v odeve, Jeho tvár žiarila ako slnko a odev bol ako svetlo.

Mojžišova tvár po rozhovore s Bohom na hore Sinaj žiarila do tej miery, že si ju musel prikryť (Ex. 34, 29—33). O čo viac asi žiarila tvár jednorodeného Syna Božieho slávou Otca, ale člo-

vek túto žiaru nemohol v plnosti vnímať a nezomrieť (Ex. 33, 20). Sv. Ján Zlatoústy o tom hovorí: „Zo samotných slov apoštola-evanjelistu vidno, že jav bol len odrazom, a nie presným obrazom. Na hore On ukázal len toľko, koľko bolo možné vidieť bez toho, aby to poškodilo zrak, ale ani to nevydržali a padli na tvár".

Čo znamenalo zjavenie sa Mojžiša a Eliáša? Podľa výkladu sv. Jána Zlatoústeho Mojžiš predstavoval na Tábore zákonodarcu St. zákona a Eliáš proroka naplneného radosťou zo slávy Božej.

„Židia často obviňovali Christa, že prestupuje zákon a že sa rúha Bohu, akoby si privlastňoval slávu Otca, ktorá Mu nepatrí". Ale „ak Mojžiš dal zákon, mohli z toho židia vyvodiť, že by nestrpel narúšanie tohto zákona ako si to mysleli a neslúžil by jeho narušiteľovi. Takisto Eliáš z horlivosti v sláve Božej by sa nepokoril Christu, ak by tento bol Božím protivníkom". Títo mužovia, ktorí sa zjavili v nadpozemskej sláve, hovorili „o Jeho odchode, ktorý sa mal uskutočniť v Jeruzaleme, kde Ho očakávalo utrpenie a smrť. Apoštoli, ktorí usnuli, videli zjavenie slávy Pánovej až keď sa prebudili".

Sv. Ján Zlatoústy hovorí: „A čo Peter? — Dobre je nám tu prebývať, povedal, pretože počul, že Christos musí do Jeruzalema ísť na utrpenie. Bál sa o Neho a po tom, čo bol Christom pokarhaný (Mat. 16, 23) si nedovolil pristúpiť a zopakovať: Božechráň, Pane! (Mat. 16, 22), ale zo strachu vyjadruje tú istú myšlienku inými, už nie tak jasnými slovami. Teraz, na hore, si pomyslel, že miesto je bezpečné, a pomyslel si, že snáď Christos nepôjde do Jeruzalema. Peter chcel, aby Christos tu zostal navždy, preto spomína stánky. Myslí si, že ak Christos zostane na hore, nepôjdu do Jeruzalema a ak nepôjdu, Christos nezomrie, pretože nám povedal, že tam Ho napádajú knižníci. Peter to nechcel takto povedať, ale chtiac, aby sa takto stalo, povedal: Je nám tu dobre! Je tu Mojžiš a Eliáš, ktorý zavolal oheň z neba, Mojžiš, ktorý sa rozprával s Bohom a nikto sa nedozvie, že sme tu". Keď ešte Peter hovoril, svetlý oblak zatienil Christa a oboch starozákonných prorokov. Svetlý oblak je symbolom Božej prítomnosti; tmavý oblak symbolizuje Boží hnev.

Hlas z oblaku, ktorý svedčil o Božej prítomnosti, apoštolov vzrušil, veď hovoril to isté, čo pri pokrstení, s dodaním slov: Toho počúvajte! Tieto slová poukazovali na proroctvo Mojžišovo o prorokovi, ktorého pozdvihne Boh. Mojžišovo proroctvo sa takto naplnilo na Isusu Christovi.

„Prečo padli tvárou na zem?" — pýta sa sv. Ján Zlatoústy. „Tu sú príčiny: osamelosť miesta, výška, tíšina, premena spojená

s hrôzou, nezvyčajné svetlo a oblak svetelný. Z každej strany ich prekvapovali nezvyčajné veci, premohol ich strach a padli v úcte tvárou k zemi. Christos, aby ich strach rozptýlil, aby ich nezbavil pamäti, zostáva sám pred ich očami a prikazuje im, aby o udalosti nehovorili nikomu, kým On nevstane z mŕtvych".

Aký význam mala udalosť Premenenia pre apoštolov, o tom jasne hovorí kondak sviatku: „Na hori preobrazilsja jesi, i jakože vmeščachu učenicy Tvoji slavu Tvoju, Christe Bože, vidiša: da jehda Ťa uzrjat raspinajema, stradanije ubo urazumijut voľnoje, mirovi že propoviďat, jako Ty jesi voistinu Otčeje sijanije".

Zjavenie slávy Christovej na hore Tábor malo hlboký vplyv na apoštolov v zmysle ich chápania dôstojnosti Christovej ako Syna Božieho; o tom hovorí sv. ap. Peter vo svojom poslaní: „Veď nesledovali sme vymyslené báje, keď sme vás oboznamovali s mocou a príchodom nášho Pána Isusa Christa, ale boli sme očitými svedkami Jeho velebnosti, keď prijal česť a slávu od Boha Otca a z velebnej slávy zaznel Mu takýto hlas: „Toto je môj milovaný Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo!" Tento hlas sme počuli prichádzať z neba my, ktorí sme boli s Ním na svätom vrchu" (2 Ptr. 1, 16—18).

Celoživotná cesta svedkov slávneho Premenenia, utrpenie a práca, ktorú vykonali pri zvestovaní evanjelia, mučenícky koniec apoštola Petra, predpovedaný Christom, to všetko ukazuje na hlbokú stopu, akú Premenenie zanechalo v apoštolských dušiach.

Premenie prečistého tela Christovho má hlboký význam i pre celú históriu sveta — je predobrazom a začiatkom premenenia ľudstva a všetkého stvorenia. Predpovedalo budúce oslávenie tiel spravodlivcov Božích a ich oslobodenie od otroctva tlenia.

Viditeľným zjavením Božskej slávy na Tábore a oslávením množstva svätých v budúcom veku je svetlo. I v pozemskom svete je svetlo základom a ozdobou života. Písmo sväté často používa obraz svetla, aby nám sprístupnilo dokonalosť a krásu Božského jestvovania. Sv. ap. Ján hovorí: „Boh je svetlo a nieto v Ňom nijakej tmy" (1 Ján 1, 5). Podľa slov ap. Pavla Boh „prebýva v neprístupnom svetle, ktoré nikto z ľudí nevidel, ani nemôže vidieť" (1 Tim. 6, 16).

Keď oslavujeme sviatok Premenenia Isusa Christa, ktorý pred nami odkrýva slávu budúceho veku, musíme pamätať, že jedine práca a činorodá láska, smerujúca k premeneniu života na základoch vysokých kresťanských ideálov nám môže dať nádej na účasť na tejto sláve. Nikolaj, biskup prešovský

Pripravené je srdce moje, Bože!

(NA SVIATOK ZOSNUTIA MATKY BOŽEJ)

Prečistá Mária, ako Matka Christova sa nebála rozlúčky s týmto dočasným životom, ale akoby vyhľadávala smrť, chcela sa čím skôr rozlúčiť so svetom a stretnúť sa so svojím Synom. Pre Prečistú bolo životným cieľom úplne, celou svojou bytosťou sa oddať Bohu, žiť v Ňom a pre Neho, pretože dúfala, že po dočasnom pozemskom živote získa život večný, čo sa aj stalo.

Christos nás učí a vyžaduje od každého kresťana, aby sa sám seba zriekol, vzal kríž a nasledoval Ho (Mat. 16, 24). Kto miluje Pána, ten zachováva Jeho prikázania (Ján 14, 15) a zanechá všetky pozemské radosti, všetky dočasné poklady, uspokojenia, telesné vášne a hnevy, zriekne sa svojich slabostí a hriešnych zvykov, dokonca i pozemského života a celý sa zasvätí Bohu tak, ako sa zasvätila Bohu Prečistá Matka Božia. Aby sme zvíťazili nad svojimi hriešnymi vášňami a neutonuli v mori životnom, mori smútku a urážok, musíme my kresťania z celého srdca a z celej duše túžiť po nebi, pozerať sa na nebo. Na sv. liturgii sa

modlíme: „Hori imijem serdca". Musíme sa veľa a často modliť, pretože modlitba je blahodarným prostriedkom, ktorým Prečistá došla k svojmu životnému cieľu. Často odchádzala na horu Olivetskú a so slzami v očiach sa modlila k Bohu, aby ju vzal k sebe z tohto slzavého údolia. Jej modlitby Boh počul a vyhovel im. V smrti vzal Božiu Matku na nebo.

Bol to veľký zázrak; ak sa my budeme modliť takisto usilovne ako Bohorodička, budú i naše modlitby vypočuté, dôjdu k Bohu. Sám Pán povedal: „Proste a dostanete; hľadajte a nájdete; klopte a otvoria vám" (Mat. 7, 7). Aký veľký príklad nám v tomto dala Bohorodička! Všetky cnosti zdobia dušu, ale zo všetkých najviac milosrdenstvo k blížnemu. Bohorodička mala dve rúcha, ale darovala ich chudobným. Tak slovo Božie i nám prikazuje robiť a ako odmenu Christos, náš Spasiteľ sľubuje, že blažení sú milostiví, lebo tí budú pomilovaní (Mat. 5, 7). Nech ozdobí našu dušu láska a milosrdenstvo k blížnym! Beda nám, ak zomrieme vo svojich hriechoch. „Smrť hriešnika je hrozná", hovorí prorok Dávid (Ž. 34, 22). Žiť treba tak, aby sme vždy s čistým svedomím mohli povedať: „Je pripravené srdce moje, Pane!" Žiť treba tak, aby sme podobne ako Božia Matka po smrti mohli počuť na poslednom súde Christovom Jeho Božské slová: „Poďte, požehnaní môjho Otca, prijmite ako dedičstvo kráľovstvo, ktoré vám je pripravené od stvorenia sveta" (Mat. 25, 34). Treba žiť spravodlivo, pretože Boh miluje spravodlivých. „Lebo vie Hospodin o ceste spravodlivých" a vyhýbať sa zlu, pretože „cesta bezbožných sa končí záhubou" (Ž. 1, 6).

V pokání vzniesme vrelé modlitby ku Kráľovnej nebies, aby nás neopúšťala, ale ochraňovala nás pod svojím omoforom.

„Povstaň, ó Hospodine, odpočinúť si, Ty sám i truhla Tvojej moci" (Ž. 132, 8). Kedysi dávno takto zvolal prorockým hlasom o Bohorodičke kráľ Dávid. Skutočne, o tri dni po tom, čo ju pochovali, telo Božej Matky vstalo a spojilo sa s dušou na život večný. Modlime sa, ozdobujme sa dobrými skutkami. „Hľadajte najprv kráľovstvo Božie a Jeho spravodlivosť, a všetko toto bude vám pridané" (Mat. 6, 33).

Cyril, biskup michalovský

Ja v Boha dúfam, nebojím sa; — čo urobí mi človek? Bože, je teraz na mne splniť sľuby; splácam Ti vďaky obete. Lebo si vytrhol mi dušu zo smrti, áno, i nohy moje od úrazu, aby som chodil pred Bohom vo svetle živých (Žalm 56, 12—14).

V.
Všekresťanské mierové zhromaždenie v Prahe — jún 1978

S pocitom vďaky pripomíname si toho roku 20. výročie vzniku Kresťanskej mierovej konferencie a jej prínos do svetového hnutia za zachovanie mieru vo svete. Je radostné, že práve u nás našli sa ľudia, ktorí dokázali správne zhodnotiť situáciu, aká sa vytvorila po skončení druhej svetovej vojny a nebáli sa povzniesť svoj hlas proti novým vojnovým snahám, proti zostrovaniu medzinárodných vzťahov, proti novému zbrojeniu vo svete a novým krivdám na obyvateľoch tejto planéty. Sídlom tejto mierovej ustanovizne ostala Praha — hlavné mesto našej republiky. Významnými medzníkmi v činnosti KMK sú Všekresťanské mierové zhromaždenia, ktoré sa taktiež konajú v Prahe za plnej podpory vlády Československej republiky. Aj posledné — V. Všekresťanské mierové zhromaždenie, ktoré sa konalo v Prahe v dňoch 22.—29. júna 1978, ukázalo, že vynaložené úsilie nebolo zbytočné, že KMK má za sebou kus dobre vykonanej práce, že dokázala rozšíriť svoju činnosť aj do iných krajín a kontinentov a dala podnet na vznik nových kontinentálnych KMK, o čom sa podrobnejšie dozvieme z materiálov V. VMZ, ktoré budeme uverejňovať. I prezident našej republiky dr. Gustáv Husák úprimne pozdravil delegátov V. VMZ, vysoko ocenil doterajšiu činnosť kresťanského mierového hnutia. Je v tom ocenenie i našej skromnej práce, nakoľko naša cirkev je členkou KMK, aktívne sa podieľa na upevňovaní mieru vo svete a je v činnosti KMK zastúpená aj personálne. Preto sme prijali toto ocenenie s pocitom plnej spokojnosti, s pocitom, že i naše snaženie nebolo márne a že máme teda podiel na dobrej veci. Prinášame list prezidenta republiky V. VMZ v plnom znení.

POZDRAVNÝ LIST PREZIDENTA REPUBLIKY Dr. GUSTÁVA HUSÁKA V. VŠEKRESŤANSKÉMU MIEROVÉMU ZHROMAŽDENIU V PRAHE

Vážené dámy a páni,

so záujmom som si prečítal list, ktorý ste mi poslali z Vášho zhromaždenia, ktoré v týchto dňoch zasadá v Prahe.

Teší nás, že pre Vaše rokovanie, na ktorom sa zúčastňuje vyše 600 predstaviteľov kresťanských cirkví z viac ako 90 krajín zo všetkých kontinentov, ste si zvolili hlavné mesto ČSSR, ktoré rovnako ako celá naša krajina má bohatú históriu v zápase ľudstva za život bez vojen, útlaku a nezmyselného ničenia. Už pred 600 rokmi na Karlovej univerzite učil vážiť si ľudskú dôstojnosť a spravodlivosť a usilovať sa o mier veľký kresťanský myslieľ Majster Ján Hus.

Naše národy mnohokrát vo svojej tisícročnej histórii poznali a na vlastných osudoch zakúsili hrôzy vojny. Tým viac si preto vážime to, že môžeme už štvrté desaťročie žiť v mieri, venovať sa tvorivej práci pre rozkvet našej socialistickej spoločnosti. Pracujúci našej vlasti budujú sociálno spravodlivú

spoločnosť, ktorá si váži prácu všetkých statočných občanov nezávisle na ich spoločenskom postavení, národnosti či náboženskom vyznaní.

Československá socialistická republika stojí na strane tých síl súčasného sveta, ktoré sa usilujú o to, aby ľudstvo mohlo žiť v mieri, aby sa zastavilo zbrojenie a urobili rozhodné kroky k obmedzovaniu vojenských rozpočtov, k zákazu výroby zbraní hromadného ničenia, vrátane neutrónovej bomby.

Spolu so Sovietskym zväzom a ostatnými socialistickými krajinami sme dôslednými zástancami zlepšenia medzinárodnej situácie a uvoľňovania napätia. Plne sa staviame za návrhy sovietskej vlády, ktorých realizácia by zbavila svet hrozby nového jadrového konfliktu a umožnila využiť prostriedky, ktoré sa dnes vynakladajú na zbrojenie, v záujme šťastnejšieho života ľudí.

Vážime si činnosť Kresťanskej mierovej konferencie, ktorá v uplynulých dvadsiatich rokoch prispievala k spoločnému úsiliu pokrokových, demokratických a mierumilovných síl sveta v zápase za dosiahnutie týchto cieľov. Preto aj vláda ČSSR s plným porozumením a pochopením vyhovela žiadosti, aby sa mierový kresťanský parlament — V. Všekresťanské mierové zhromaždenie — mohlo konať v Prahe.

Verím, že i Vaše súčasné rokovanie významne prispeje k naplňaniu humánnych a ušľachtilých cieľov vedúcich k posilneniu trvalého mieru a pokroku na svete a želám mu plný úspech.

POSOLSTVO CIRKVÁM A KRESŤANOM NA CELOM SVETE

Milí bratia a milé sestry,

zdravíme Vás v mene nášho Pána Isusa Christa, ktorý nás, šesťsto kresťanov z osemdesiatich štyroch krajín sveta zo všetkých šiestich svetadielov, zvolal do Prahy, kde pred dvadsiatimi rokmi vznikla Kresťanská mierová konferencia. Sme tu v júni 1978 spolu na V. Všekresťanskom mierovom zhromaždení pod heslom"... aby uviedol naše kroky na cestu pokoja" (Luk. 1, 79).

Našou hlavnou témou je „Božia výzva k solidarite — kresťania za mier, spravodlivosť a oslobodenie".

Ďakujeme Bohu za to, ako nás v posledných dvoch desaťročiach viedol. Naše hnutie sa rozrástlo na skutočne medzinárodnú organizáciu. Ešte na poslednom zhromaždení v septembri 1971 bolo zastúpených len štyridsať deväť krajín. Dnes sa ich počet takmer zdvojnásobil. Boli sme svedkami toho, že bolo zvolané Ázijské kresťanské mierové zhromaždenie v roku 1977 a kresťanské mierové zhromaždenie pre Latinskú Ameriku a Karibskú oblasť v roku 1978. Stali sme sa OSN uznanou nevládnou organizáciou (NGO) a v hlavnom sídle OSN máme svoju skromnú úradovňu a stále zastúpenie.

Uvedomili sme si,

1. že to bola Božia výzva, ktorá nás priviedla k založeniu KMK a že najhlbšie korene nášho hnutia sú v biblickej zvesti,

2. že podnety vychádzajúce z nášho hnutia odrážajú najhlbšie túžby ľudstva po spravodlivom mieri a že naše akcie sú vedené starosťou o budúcnosť a blaho ľudstva;

3. že najvhodnejší spôsob práce pre jednotu všetkých kresťanov je usilovať sa spolu s ostatnými o mier a spravodlivosť pre všetkých ľudí.

I.

Na svojom zhromaždení sme počuli Božiu výzvu k solidarite a toto posolstvo Vám odovzdávame. Solidarita kresťanov sa má prejavovať jednaním, ktoré odpovedá biblickému posolstvu a v ktorom sa spájame so všetkými, ktorí bojujú proti nespravodlivosti a útlaku, i so všetkými, ktorí spoločne pracujú a usilujú sa o spravodlivejší, ľudskejší a slobodnejší život v ľudskej spoločnosti.

Konkrétne to značí napríklad stotožniť sa s bojmi o politické a ekonomické oslobodenie v tzv. treťom svete. Značí to tiež pracovať ruku v ruke so všetkými, ktorí sa usilujú o vybudovanie lepšej sociálnej existencie ľudstva. Naša viera v Isusa Christa, ktorý položil svoj život za všetkých ľudí, nás zaväzuje, aby sme hľadali túto solidaritu spolu so všetkými ľuďmi, bez ohľadu na rozdiely v politických názoroch a v ideologickom presvedčení. Boh, náš Otec, stvoril všetkých ľudí a v Isusu Christovi zjavil svoju lásku všetkému ľudstvu. Duch svätý nepozná žiadne hranice Božej lásky, ktorou naplňa naše srdcia. A táto Božia láska v Christu nepozná žiadne podmienky viery alebo vyznania pre tých, na ktorých sa obracia. Kresťanská solidarita je solidaritou s druhými, nielen medzi kresťanmi navzájom. Prejavuje sa prácou pre mier a spravodlivosť nielen v citoch a zbožných slovách. Má jasný cieľ — ľudskú spoločnosť žijúcu v týchto dejinách v mieri a vo väčšej spravodlivosti a slobode. Vieme, že kráľovstvo Božie nenájde v dejinách nikdy trvalý a dokonalý výraz. Ale v dejinách sa vtelil Boží Syn a tu v dejinách musí prichádzajúce Božie kráľovstvo nájsť svoj akokoľvek nedokonalý výraz v ľudských spoločenských vzťahoch.

Kresťania nemôžu unikať do výlučne mimosvetskej zbožnosti alebo byť ľahostajnými k bojom utláčaných a vykorisťovaných.

Nemôžu byť neutrálnymi a nerozhodnými tam, kde ide o mier a spravodlivosť. Musia konať v dejinách, konať solidárne s tými, ktorí sa usilujú o mier a spravodlivosť. Kresťania, ktorí sa rozhodli byť nepolitickí alebo neutrálni, sa tým stotožňujú s nespravodlivými spoločenskými formami. Byť nerozhodný značí nepočúvnuť biblické posolstvo. Solidarita s druhmi je nedeliteľnou súčasťou kresťanskej poslušnosti Christa, nášho Pána.

Náš spoločný boj za mier v solidarite s ostatnými nie je ľahký. Ľudia nám často nerozumia, niekedy i naši priatelia sa proti nám stavajú, pretože chceme byť solidárnymi s ostatnými; často musíme prekonávať zúfalstvo a sklamanie. Ale vo všetkých ťažkých chvíľach nás posilňuje viera v nášho Pána. Christov kríž a Jeho vzkriesenie vždy oživujú našu nádej, posilňujú

a utešujú nás v utrpení a zúfalstve. Knieža pokoja nám pomáha v našej bezmocnosti. Je našou nádejou v každej situácii a žiadna situácia preto nie je pre kresťana beznádejná. Táto viera, táto láska a táto nádej sú zvláštnymi znakmi špecificky kresťanskej práce za mier.

II.

Sme Bohu vďační, že práca za mier už nie je záležitosťou niekoľkých jednotlivcov. Na celom svete rastie mierové hnutie. V úsilí o mier, spravodlivosť a oslobodenie nie sú kresťania sami a nie sú vždy na jeho čele. V pokore spolupracujeme kdekoľvek na svete s tými, ktorí tento boj vedú. Radujeme sa spolu s ľuďmi, ktorých úsilie sa úspešne zavŕšilo, napríklad s hrdinským ľudom Vietnamu, Angoly a Mozambiku. Úspech však nemôže znamenať koniec nášmu úsiliu. Vietnam stále potrebuje sociálnu a ekonomickú obnovu; Angola potrebuje upevniť svoju nezávislosť proti neustálym pokusom o otrasenie jej národnou zvrchovanosťou; Guinea-Bissau, Mozambik a takmer všetky politicky oslobodené bývalé kolónie stále potrebujú oslobodenie ekonomické. Boj pokračuje.

Svet ešte zďaleka nežije v mieri a spravodlivosti. Situácia na Blízkom Východe je stále ohniskom napätia, ktoré ohrozuje svetový mier. V Južnej Afrike, Namíbii a v Zimbabwe trvá rasistický útlak. V mnohých krajinách Latinskej Ameriky je fašistická vojenská diktatúra. Stále ešte je oživovaná studená vojna: Neokolonialistické vykorisťovanie nadobúda nové, násilnejšie formy. Na svoju likvidáciu čakajú ešte zvyšky kolonializmu. Obchod so zbraňami a preteky v zbrojení nadobúdajú hrozivé rozmery. Denne sa vo svete vydá na zbrojenie miliarda dolárov, kým polovica sveta postráda potraviny, vzdelanie a lekársku starostlivosť. Vyvíjajú sa nové neľudskejšie zbrane hromadného ničenia. Neutrónová bomba je hrubou urážkou ľudskosti a približuje opäť hrozbu novej vojny tým, že stiera rozdiel medzi konvenčnými a nukleárnymi zbraňami. Ako k tomu môžu kresťania ľahostajne sa prizerať? — Máme radosť z uvoľnenia napätia v Európe. Vítame ho rovnako ako Záverečný akt z Helsínk. Podporujeme plné uskutočnenie všetkých jeho uznesení. S ľútosťou sledujeme pokusy o rozpútanie vojnovej hystérie a vystupňovanie pretekov v zbrojení až k šialenstvu, v ktorom niektorí hovoria o nevyhnutnosti tretej svetovej vojny, aby tak presadili svoje sebecké záujmy. Apelujeme na všetkých kresťanov, aby podporovali úsilie o upevnenie politického uvoľnenia, ktoré by bolo doplnené nasledujúcim rokovaním o zmiernení napätia vo vojenskej oblasti. Úspešné dovŕšenie SALT II a otvorenie rozhovorov SALT III by boli prvým krokom v tomto smere. Máme radosť, že bolo zvolané X. zvláštne zasadanie OSN venované odzbrojeniu. Všetkých 169 členských štátov sa teraz zúčastní na rokovaní o všeobecnom a úplnom odzbrojení. Tento plán uznáva významnú úlohu nevládnych organizácií v práci pre odzbrojenie. Vystupňujeme svoje úsilie v solidarite s vládami a národmi

sveta a s OSN v ich snahách vybudovať svet bez zbraní, svet spravodlivého mieru.

Svetový mier je viac ako stav bez vojny. Niet mieru bez spravodlivosti. Stámilióny ľudí na svete sa dosiaľ neoslobodili spod jarma neokolonializmu. Vojenskopriemyselný komplex chce posilniť svoju vládu a svoje vykorisťovanie sveta pomocou nadnárodných spoločností, rozširovaním pretekov v zbrojení, novými prepracovanými formami antikomunistickej propagandy i zneužitím boja za základné ľudské práva.

Solidarita v mierovej práci značí tiež zjednotiť sa v boji o oslobodenie. Prvýkrát v dejinách kresťanstva nastala pre kresťanov naliehavá potreba a veľká možnosť spolupráce s ľuďmi, ktorí sa hlásia k iným náboženstvám, alebo sú bez vyznania.

KMK pracuje solidárne so všetkými sekulárnymi i náboženskými mierovými hnutiami, ktoré sa úprimne usilujú o oslobodenie a spravodlivosť. Protestujeme proti praktikám studenej vojny, manipulujúcim niekedy i kresťanské poslstvo tak, aby podporovalo štruktúry útlaku a vykorisťovania.

Náš vzťah k ľudským právam je jasný. Zastávame základné ľudské práva, z ktorých zdôrazňujeme:

1. právo na prostriedky na život a na spoločensky užitočné zamestnanie pre všetkých,
2. právo všetkých na lekársku opateru a na vzdelanie,
3. právo všetkých na slobodné a zodpovedné vyjadrenie vlastného svedomia.

S poľutovaním sledujeme snahy využiť záležitosti ľudských práv na propagandistické účely. Apelujeme na cirkvi a kresťanov, aby bdeli a nedali sa zneužiť silami útlaku a neokolonializmu.

Ubezpečujeme svojou podporou OSN ako veľký nástroj, ktorý nám dal Boh na udržanie mieru a k úsiliu o blaho všetkého ľudstva. Ubezpečujeme svojou podporou Svetovú radu cirkví v jej práci za mier na zemi. Sme zaviazaní ekumenickému hnutiu, ktorého sme skromnou, špecializovanou, ale podľa našej mienky i významnou časťou.

III.

Blížime sa ku koncu nášho tisícročia. Ešte dve desiatky rokov a oslávime dvojtisíce výročie narodenia nášho Spasiteľa Isusa Christa, Kniežaťa pokoja. Ako sa ako nasledovníci svojho Pána na ten deň pripravíme?

Čo nám prinesie koniec druhého tisícročia? Zničíme svojimi zbraňami a svojou nespravodlivosťou sami seba i túto planétu? Alebo využijeme tieto posledné dve desaťročia na to, aby sme vytvorili svet, v ktorom bude viac spravodlivosti, viac pokoja a viac dôstojnosti ľudskej existencie? Budeme ďalej živiť plameň vlastnej ziskuchtivosti, vyčerpávať bohatstvo Zeme, znečisťovať svoje prostredie, utláčať národy a z tejto planéty robiť pravé peklo pre miliardy chudobných a vykorisťovaných, rovnako ako pre niektorých

z tých, ktorí žijú v nadbytku? Alebo opášeme svoje bedrá k práci pre mier a budeme sa pozerať na Pána, aby naše kroky uviedol na cestu pokoja?

My, kresťania sa spájame s celým ľudstvom k uskutočneniu posolstva, ktoré pred dvomi tisícročiami priniesli anjeli chudobným betlehemským pastierom: „Na zemi pokoj!" Znovu zdôrazňujeme záväzok svojej viery v Isusa Christa v súvislosti našej solidarity so všetkými ľuďmi, ktorí sa usilujú o spravodlivosť a mier a bojujú proti vykorisťovaniu a útlaku. Ďakujeme všetkým cirkvám a kresťanom na celom svete, ktorí stoja za nami a podporujú našu prácu. Niektoré z týchto cirkví pri nás stáli už pri vzniku nášho hnutia a plne ho podporujú v priebehu jeho celej existencie.

Pred päťdesiatimi rokmi vydalo v tomto meste, v Prahe, výzvu k mieru a odzbrojeniu Svetové združenie na podporu medzinárodného priateľstva pomocou cirkví. Dnes sa táto výzva stala naliehavejšou, ale i uskutočniteľnejšou. Vyzývame všetkých kresťanov a všetkých ľudí na celom svete, aby rok 2000 nazvali rokom mieru a venovali zvyšujúce dve desaťročia naplneniu rozsiahleho programu, ktorého cieľom by bolo všeobecné a úplné odzbrojenie do roku 2000. Vyzývame všetkých, aby v každej situácii zvýšili svoje úsilie, v dôvere v Toho, kto nás povolal k solidarite a ktorý jediný môže uviesť naše kroky na cestu pokoja.

„Sám Pán pokoja daj vám stály pokoj vo všetkom" (2 Tes. 3, 16).

Praha, 22.—27. júna 1978.

VÝZVA VLÁDAM

Vaše Excelencie,

prijmite pozdravy od 606 kresťanov z 84 krajín, ktorí sa zišli koncom júna 1978 v Prahe na V. Všekresťanskom mierovom zhromaždení (VMZ). Mnohým z Vás sme vďační za povzbudenie, ktoré sme dostali tým, že ste nám zaslali posolstvo; iným medzi Vami ďakujeme za pomoc a podporu, ktorú poskytujete dielu Kresťanskej mierovej konferencie (KMK) vo Vašich krajinách.

KMK je svetové kresťanské mierové hnutie, ktoré bolo založené práve pred dvadsiatimi rokmi tu v Európe, v Prahe, vo chvíli, keď bolo treba prebúdzať kresťanské svedomie proti nebezpečenstvám atómového zbrojenia. Za dvadsať rokov svojej činnosti sa naše hnutie stalo miestom, kde sa stretávajú kresťania rôznych vyznaní a denominácií, ktorí si želajú podporiť vybudovanie trvalého mierového poriadku a spravodlivosti. V minulých rokoch ustanovením regionálnych mierových konferencií boli dané ťažiská pre prácu KMK v Ázii, v Afrike, v Latinskej Amerike a v Karibskej oblasti. KMK je akreditovanou nevládnou organizáciou v rámci ECOSOC. Cieľom Organizácie spojených národov sme vyjadrili svoju úplnú podporu.

Naše V. VMZ došlo k týmto záverom:

Vďaka snahe vlád a štátnikov, želajúcich si upraviť medzinárodné vzťahy v duchu mieru a porozumenia, doznal proces uvoľňovania značného pokroku.

Rozhodujúci vplyv v tomto vývoji malo mierové hnutie a vôľa národov. Privítali sme skutočnosť, že sa objavili tiež nové prvky v medzinárodných vzťahoch.

Súčasne sme však nútení si uvedomiť tieto fakty: Zbrojenie pokračuje, znovu a znovu stimulované rozvojom nových zbraní; nebezpečenstvo neutrónovej zbrane, zďaleka ešte nevylúčené, nás zvlášť znepokojuje, lebo sme zaviazaní na úctu k životu. Ohniská napätia v Afrike, na Strednom Východe, v Ázii a Latinskej Amerike nedovoľujú nám kľud myslí ani pokiaľ ide o Európu, kde sa situácia do istej miery uvoľnila po Helsinkách 1975, ale je opäť a opäť vystavovaná nebezpečiu. Rasová diskriminácia, hlad, nízky stupeň rozvoja, nespravodlivosť neustále útočia na svedomie ľudstva. Križiacke výpady propagandy otravujú medzinárodné vzťahy a dusia atmosféru dôvery.

Tvárou v tvár týmto nebezpečenstvám pripadá veľká dôležitosť snahám vlád a štátnikov, ktorí pokladajú za svoju povinnosť odstrániť z medzinárodných vzťahov všetky momenty, ktoré torpédujú mier a urobiť proces uvoľňovania vo všetkých jeho rozmeroch nezvratným. V tejto súvislosti sú teda veľmi dôležité snahy všetkých hnutí, strán a verejnej mienky, ktoré pôsobia smerom k spravodlivosti a oslobodeniu v znamení solidarity.

Všetci si uvedomujeme zložitosť okolností, za ktorých musíte robiť svoje rozhodnutia. Súčasne však by sme boli radi, aby ste vedeli, že národy — a v nich i kresťania — cítia, že teraz treba urobiť viac: viac v procese uvoľňovania, najmä pokiaľ ide o odzbrojenie; viac v riešení ohnísk nebezpečenstva na Strednom Východe a v Latinskej Amerike, v Ázii a v Afrike, a predovšetkým v Južnej Afrike, v Zimbabwe a v Namíbii; viac v zmysle spravodlivosti v medzinárodných hospodárskych vzťahoch.

Cítime, že by sa malo — na základe zvláštneho zasadania OSN — učiniť jasné rozhodnutie v prospech ukončenia vývoja ďalších zbraní a postupného odzbrojenia. Rovnako by sa mali podniknúť ďalšie kroky v tom smere, aby sa splnil v Nairobi prijatý program UNCTAD a odporúčanie dvoch zvláštnych zasadaní OSN o novom hospodárskom poriadku. Tak isto by sa mal formulovať kódex rokovania za účelom efektívnej kontroly nadnárodných korporácií.

A napokon: Vieme, že stámilióny ľudí majú túžbu premôcť hlad a nedostatok, rozvinúť svoju tvorivosť a nadovšetko dosiahnuť najvyššie ľudské právo, právo na mier. Vzhľadom na to pokladáme za nutné, aby obe konvencie o ľudských právach, prijaté pred 30 rokmi, ratifikovali i tie krajiny, ktoré tak doposiaľ neurobili. Stojíme v solidárnosti na strane tých, ktorí sa prihovárajú za trvalú mierovú stavbu sveta, za spravodlivosť a za rozvoj.

Myslíme si, že treba zvýšiť úlohu nevládnych organizácií, ktoré pracujú pre mier a spravodlivosť, lebo tieto organizácie môžu urobiť veľa vecí, ktoré vlády zatiaľ urobiť nemôžu. Mali by konštruktívne spolupracovať v šírke, danej Chartou OSN. Stojíme pri Vás vo všetkom Vašom úsilí o mier a spravodlivosť.

Praha 22.—27. 6. 1978.

Spomíname na hrdinov Slovenského národného povstania

Každý z nás vie, v našej krásnej a slobodnej vlasti, keď sa zastaví pred niektorým z pamätníkov SNP, čo nám Povstanie dalo. Aké mohutné vzopätie duchovných síl národa viedlo synov tejto zeme do hôr bojovať na život a na smrť proti votrelcom, proti cudzej nadvláde, proti hrôzovláde fašizmu, proti svojvôli domácich pomahačov, aká krásna vzbura vypukla v srdciach ľudí, ktorí sa donedávna odovzdane skláňali na svojich políčkach nad motykami a rátali, či budú do budúcej úrody mať čo do úst . . .

Na tichých chodníčkoch akoby ešte dnes doznieval refrén partizánskej pesničky, clivej i plnej vzdoru, láskavej i nenávistnej. Ticho dnes kráča po stopách dávnej melódie, nástojčivej tak, že ju spievajú i naše deti pri svojich hrách. Nebolo súdené upadnúť do zabudnutia nikomu z tých, ktorí zdvihli zbraň v pravej chvíli, ktorí zdvihli zástavu národnej a sociálnej uvedomelosti do takej výšky, ktorú táto krajina zatiaľ nepoznala. Na troskách tisovskej „farskej republiky", ktorá hlásala lásku k bližnemu tak, že hnala svoje obete do koncentrákov, na troskách „slovenského štátu", ktorý vlastné deti núkal fašistom za obete, tak bol „slobodný", na rozvalinách obludnosti sa zatrepotala v auguste 1944 československá zástava slobody, vzájomnej lásky oboch bratských národov. Do boja išli spolu so sovietskymi partizánmi, s partizánmi francúzskymi, s nemeckými antifašistami, s českými bratmi v zbrani . . . Ľudské „nie" fašizmu zaznelo v SNP najsilnejšie a vstúpilo tak do dejín našich národov ako svetlý čin malého národa.

Skláňame sa s úctou nad hrobmi vlastencov, ktorí viac ľúbili svoju vlasť, ako sami seba, ktorí od nej nechceli nič, len sami dali to najcennejšie čo mali — život. Vence a kytice vďaky kladieme každoročne k pamätníkom SNP, aby nik z nás nezabudol . . .

-hf-

Duchovná posila

Na pozvanie ruskej pravoslávnej cirkvi zúčastnila sa delegácia našej cirkvi, Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej, Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, a prot. dr. A. J. Novák, na oslavách 60. výročia obnovenia patriarchátu. Letecká cesta 24. mája vyvolala vo mne spomienky na podobnú cestu delegácie našej cirkvi pred 32 rokmi v januári 1946. Vtedy sme videli z vojenského lietadla úžasné stopy vojny, ktorá sa nedávno skončila. Vari ani jediná strecha nezostala celá. Po medzipristátí v Minsku sme boli doslova zdrvení, keď sme videli zničené mesto a počúvali rozprávanie minského vladyku o hroznom priebehu vojny v tejto oblasti. O dva roky sme už videli obnovené biele mesto Minsk.

Tohto roku nás privítala bielokamenná Moskva, ožiarená jarným slnkom a zahalená do zelene parkov. Boli sme dojatí priateľským uvítaním na letisku. Privítal nás metropolita kyjevský Filaret. Naším naozaj milým sprievodcom sa stal archangelský vladyka Izidor, vysvätený pred niekoľkými mesiacmi. Na oslavy prišli zástupcovia všetkých pravoslávnych cirkví, ďalej delegáti ostatných cirkví a náboženských spoločností a organizácií, ako je Svetová rada cirkví, Konferencia európskych cirkví a i. Bol prítomný bulharský patriarcha Maxim, gruzínsky nový patriarcha-katolikos Ilija a cyperský arcibiskup Chryzostom.

Oslavy otvorili vďakyvzdaním v chráme Vzkriesenia v Sokoľnikách. V tejto svätyni bola naša delegácia v roku 1946, potom r. 1948 tu oslávili jubileum výročia autokefality ruskej cirkvi a konal sa tu všepravoslávny kongres, ktorý ako prvý zdvihol hlas našich cirkví na obranu mieru na základe evanjelia a skúseností z minulej vojny. Slúžil som tu neskôr s prot. Pavlom Sokolovským, ktorý bol predstaveným chrámu a ktorý, ako vieme, zahynul pri leteckej nehode. Opäť tisícky spomienok, ktoré zaväzujú. V poveľkonočnej atmosfére vykonal metropolita dr. Nikodim vďakyvzdanie v preplnenom chráme. Jeho Svätosť patriarcha Pimen, veľký priateľ našej cirkvi, privítal v svojom prejave prítomných účastníkov a hostí. A najmä poďakoval Pánovi za Jeho stálu pomoc cirkvi v jej činnosti pre blaho a spásu duší. Prítomní bezpočetní veriaci radostne vítali hostí na začínajúcej sa slávnosti.

Odpoludnia sa delegáti ruskej cirkvi a hostia stretli na slávnostnom zasadnutí, ktoré viedol metropolita dr. Nikodim. Hlavný a obsahovo výstižný referát predniesol sám patriarcha Pimen, ktorý hovoril predovšetkým o dejinách cirkvi a jej vzťahu k štátu, potom o jej živote, zriadení, živote v eparchiách a na farnostiach, v monastieroch a v duchovných školách, o tlačovej činnosti a o úlohách hospodárskych; poukázal na jej vzťahy k miestnym cirkvám, na ekumenickú aktivitu, vzťah k cirkvi rímskokatolíckej, k starým východným cirkvám, k vyznaniam anglikánskym, starokatolíctvu, k všetkým evanjelickým cirkvám, staroobradníkom, k Svetovej rade cirkví, Konferencii európskych cirkví a v neposlednom rade dôkladne rozobral i jej mierovú

prácu, pričom vyslovil nádej, že kresťania túto činnosť rozmnožia. Referát si prítomní veľmi pozorne vypočuli.

Prítomných účastníkov srdečne pozdravil predseda Rady pre náboženské veci pri rade ministrov ZSSR V. A. Kurojedov, ktorý zdôraznil, že vďaka VOSR sa cirkev oslobodila od samoderžavia a získala samosprávu. Pripomenul kladný vývoj ZSSR, jeho mierovú činnosť, ktorá je podporovaná i cirkvou a stala sa priam tradíciou. Zaželal cirkvi ďalšie úspechy.

Nasledovali srdečné pozdravy zástupcov jednotlivých cirkví, z ktorých väčšina sa dotkla zodpovednosti za pokojný vývoj vo svete. Náš vladyka — Jeho Blaženstvo metropolita Dorotej — pripomenul zásluhy ZSSR za naše oslobodenie a darovanie autokefality našej cirkvi. Generálny biskup slov. ev. cirkvi prof. dr. J. Michalko spomenul na pobyt Jeho Svätosti v ČSSR a vyznamenanie doktorátom na ich a našej fakulte a br. patriarcha CČSH dr. M. Novák zdôraznil, že činnosť patriarchova spočíva na láske k Pánovi a k človeku a povedal, že sa tešíme na jeho pobyt v ČSSR pri príležitosti V. VMZ v júni t. r. Spoločné zhromaždenie sa konalo trikrát. Medzi jednotlivými zasadnutiami boli tieto akcie:

V piatok 26. mája sme sa zhromaždili v býv. donskom monastieri na panychíde za prvého patriarchu Tichona (+1925). Bolo to pri jeho hrobe v chráme Božej Matky. Slúžil metropolita Alexij talinský. A ihneď potom sa konala dojemná panychída pri hrobe druhého patriarchu Sergija v patriaršej katedrále Zjavenia Pána. Panychídu slúžil metropolita Juvenalij. Panychída je nielen modlitba za spásu zomrelých, ale tiež v tomto prípade prejav vďaky obom patriarchom za ich obetavú prácu s vedením cirkvi. — Potom sa konalo záverečné spoločné zasadnutie, ktoré nás všetkých potešilo srdečnosťou a úprimnosťou všetkých prejavov, ako aj duchovnou atmosférou.

Sobota 27. mája bola venovaná zájazdu do Zagorska, do Trojice — Sergijevskej lávry. Cesta viedla typickou ruskou krajinou, zdobenou brezovými hájikmi. Na tristo bohoslovcov vítalo pri bráne lávry hostí. Prvá cesta viedla do Trojickej katedrály, kde sú uložené ostatky zakladateľa lávry ctihodného Sergija Radonežského. Odslúžili tu príslušnú pobožnosť a ostatky hostia uctili pobozkaním, ako je tu zvykom.

Potom sme odišli do katedrály Zosnutia, kde odpočíva tretí patriarcha Alexij v krypte pod chrámovou loďou. Tento patriarcha prijal roku 1946 našu delegáciu a kladne vybavil žiadosť cirkvi a prijatie pod jurisdikciu ruskej cirkvi s podmienkou, že akonáhle sa vytvoria kanonické podmienky, udelí nám autokefalitu, čo sa stalo r. 1951. Panychídu v chrámovej lodi odslúžil kyjevský metropolita Filaret. A po nej sme zišli do krypty poklonit za zosnulému patriarchovi.

Pri spoločnom obede v trapeznom chráme spievali bohoslovci. Potom sme nastúpili cestu do Moskvy, kde nás prijal sám patriarcha Pimen a udelil nám náprsné kríže na pamiatku obnovenia patriarchátu a vladykom panagie.

Nedeľnajšie predpoludnie sme venovali účasti na sv. liturgii v patriar-

šej katedrále Zjavenia Pána, ktorú odslúžil patriarcha spolu s členmi synody. Prekrásne spievali dva chóry. Prot. Borovoj predniesol patriarchovo posolstvo duchovenstvu a veriacim ruskej cirkvi a sám patriarcha prehovoril k účastníkom, pričom prejavil radosť z dôstojnej oslavy cirkevného jubilea. Poďakoval mu metropolita Meliton za carihradskú patriarchiu a odovzdal historický dar — lampu z 12. storočia.

Odpoludnie sme venovali koncertu duchovných piesní; najprv spievalo 70 cirkevných spevákov a po nich štátny akademický zbor. Podali vynikajúci a nezabudnuteľný výkon. Koncert trval tri hodiny.

V pondelok 29. mája usporiadal J. Sv. patriarcha na rozlúčku recepciu v hoteli Arbat, na ktorej poďakoval všetkým za účasť. V utorok sme sa potom vrátili do vlasti. Priniesli sme celý rad pozdravov pre našu cirkev a prišli sme posilnení do ďalšej práce pre blaho veriacich. Nech Pán požehná svojmu dedičstvu, ktoré sme povinní chrániť s láskou a trpezlivosťou.

A. J. N.

Liturgia a duchovnosť

Duchovná jednota medzi Christom a každým veriacim v cirkvi postupne dosahuje ten stupeň, na ktorom môžeme povedať, že Christos je v nás a my v Christu. To znamená, že On nielen že je základom a hlavou cirkvi, ale i životom, „počiatkom, základom a predpokladom každej čnosti", ako o to svedčí sv. Gregor Sinajit. A nakoľko táto jednota sa najciteľnejšie prejavuje v liturgii a v celom liturgickom i modlitebnom živote, tieto sa tiež nepochybne stávajú základom a prameňom duchovného života veriaceho človeka a doplňujúce tento život asketické snaženia sú výsledkom, plodom a pokračovaním toho istého života Christa medzi veriacimi a v nich samotných." Iba táto liturgicko-asketická skúsenosť a táto predstava o živote, tento liturgicko-asketický etos, ktorý je pre pravoslávie taký charakteristický, odhaľuje fakticky základná pravda kresťanstva vôbec, pravda Písma svätého a sv. Tradície, že totiž „Boh tak miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nik, kto verí v Neho, nezahynul, ale mal život večný" (Jn 3, 16, Jerm. Jevtič, v Duch. kult., 1977, str. 4). A tento liturgicko-duchovný život pravoslávia svedčí o tom, že skrze svätú liturgiu všetci veriaci ako cirkev, ako telo Christovo, sa stotožňujú so samotným Christom a takto všetci tvoria „jedno v Christu", ako to nespočetnekrát potvrdzuje sv. apoštol Pavel (Gal 3, 28), alebo ako o tom hovorí sv. Ján Zlatoústy, všetci sa stávame „jedným Christom" (Beseda 8, 2 na list Kol.), účastníkmi Jeho pomazania, účastníkmi darov Ducha svätého.

Duch svätý je Ten, ktorý všetko dovršuje a naplňuje, avšak nie len vo sv. krste a vo sv. liturgii, ale aj v celkovom asketickom snažení (podvige) a duchovnom živote veriaceho človeka. Pod pojmom askéza, asketický život, netreba si predstavovať iba mníšsky život, život anachoretu na púšti a pod., nakoľko askéza, asketické snahy, sebazaprenie, snaha o vyšší stupeň kresťanskej dokonalosti, to všetko je rovnako potrebné tak mníchovi, ako aj obyčajnému veriacemu. Isus Christos jasne a jednoznačne povedal, že Kráľovstvo Božie sa získava s n á m a h o u, že ho nezískajú tí, čo sa o to neusilujú, tí, čo otročia hriechu a nevynaložili ani trochu ú s i l i a (podvig), aby sa zbavili zla a hriechu (Mt 6, 33; Mk 10, 14; Lk 9, 62; Sk 14, 22), a súčasne poukazuje na tých, čo sa o to usilujú a dáva i radu, ako dosahovať duchovnú dokonalosť, ako sa duchovne znovuzrodiť, aby sme boli hodní Kráľovstva Božieho — teda života večného, života v Bohu (Mt 26, 29; 5, 10; Lk 6, 20; Jn 3, 5 a iné). A toto úsilie dosiahnuť Kráľovstvo Božie — to je kresťanská askéza, čiže snaha o kresťanskú dokonalosť, lebo iba ľudia čistého srdca uvidia Boha (Mt 5,8). Askétom má byť teda každý dobrý kresťan! A v tomto našom snažení nám je nápomocný Duch svätý, ktorého sme dostali podľa Božích prisľúbení vo svätom krste a ktorý každého z nás je ochotný utvrdzovať a posväcovať svojou milosťou, aby sme boli podobní Christu (Christonoscy). On nás robí svätými a nositeľmi Ducha (Duchonoscami), čiže robí nás ľuďmi duchovnými — nositeľmi Boha (Bohonoscami), ako sa o tom vyjadril sv. Ignác Antiochijský vo svojich prekrásnych listoch. Preto ap. Pavel vo svojich listoch volá kresťanov „s v ä t ý m i" (Ef 1, 1, Kol a iné). Bez Ducha svätého nieto ani svätosti, ani posvätenia a nemôže tu byť ani ozajstný duchovný život, ani obecenstvo a blízkosť s Bohom. Sv. Atanáz Veľký, človek s veľkou asketickou skúsenosťou, o tom hovorí: „Bez Ducha svätého sme Bohu cudzí a sme mu vzdialení a iba skrze obecenstvo Ducha sme zjednotení s Božstvom" (Proti ariánom 3,2). Podobne sa vyjadruje aj sv. Bazil Veľký: „Niet posvätenia (svätosti) bez Ducha svätého" (Slovo 38). A sv. Simeon Nový Teológ hovorí: „Nikto nemôže byť nazvaný ozaj veriacim, keď nedostal Ducha svätého..., lebo iba obecenstvo so sv. Duchom nás robí blízkymi a účastníkmi na božskej prirodzenosti" (Morál. pouč. 4 a 10, tiež 2 Pt 1, 4). Všetky tieto výroky hovoria o tom, že Duch svätý je nám daný od Boha zásluhou Christa, aby bol v cirkvi Darcom života, Utešiteľom, Posväcovateľom, Obhajcom, inými slovami, aby nás robil podobnými Bohu. Aj všeobecnosť cirkvi je založená na plnosti darov Ducha svätého, ktorými sa cirkev vyznačuje a čo ju činí jedinou a všeobecnou (Sv. Cyril Jeruzalemský, Katech., 18, 23 a 17, 29). Na tento element sobornosti cirkvi upozorňovali mnohí z významných otcov cirkvi ako na základný a rozhodujúci. Preto i miestna cirkev (lokálna cirkev) je vo svojej podstate cirkvou Božou, cirkvou všeobecnu, lokalizovanou na istom mieste. Iba tak pochopíme výroky apoštola Pavla, ktorý jednoznačne vyznával jednu, svätú, všeobecnú a apoštolskú cirkev a predsa hovoril o cirkvi Božej v Efeze, Korinte, Kolosách atď.

V dôsledku toho duchovnosť v pravoslávnej cirkvi vyplýva celkove z liturgie, je plne christologická a pneumatologická a robí duchovnými tých, ktorí v nej žijú ako jej živí členovia, údy jej tela, hlavou ktorého je Christos. Z tohto hľadiska duchovný človek v pravosláví nie je ten, ktorý sa vyznačuje istými morálnymi zásadami, ale ten, ktorý je nositeľom Ducha svätého, alebo,

podľa slov apoštola Pavla, „chrámom Ducha svätého", praktický život ktorého sa prejavuje v skutkoch spravodlivosti a plodu posväcujúceho pôsobenia Ducha v ňom. V asketickej literatúre Východu sa tieto dary Ducha svätého volajú „činmi", „asketickým snažením" (hrdinstvom, podvigom) a „cnosťou". Sú teda duchovnej povahy, sú získané od Ducha svätého, Jeho pôsobením v nás a sú tesne spojené s liturgickou podstatou cirkvi. Preto i ten najvzdialenejší askéta na púšti bol vždy v plnej jednote s cirkvou, s jej liturgickým životom a mal plnú účasť na duchovnom raste a napredovaní cirkvi. Výsledky ich duchovných snažení sú dodnes neoceniteľným pokladom a prameňom poučení pre tých, ktorí ostávali vo víre všedného života a aktívne plnili svoje spoločenské, kultúrne, rodinné a iné poslanie. Takto sa členovia cirkvi navzájom duchovne obohacujú, oplodňujú, delia sa o výsledky svojich duchovných skúseností, a to všetko pod vedením Ducha svätého prospieva k celkovému rastu tela cirkvi. Zabraňuje to, aby sa členovia cirkvi neocitli v izolovanosti od celého cirkevného spoločenstva, hoci v prípade človeka to nie je treba brať absolútne. Praktický život nás neraz presvedča o tom, že sú v cirkvi i takí členovia, ktorí pre svoju chladnosť dostávajú sa do takejto izolovanosti a necítia potrebu aktívneho spoločného života, respektíve prestávajú pociťovať opravdivý život cirkvi v jednote všetkých jej členov. Prejavuje sa v jednote farnosti, ako aj vo vzájomných vzťahoch farností navzájom, eparchií navzájom a v konečnom dôsledku môže tu byť izolovanosť aj v medzicirkevných vzťahoch, teda medzi jednotlivými miestnymi cirkvami, čo je často veľmi bolestne pociťované a má to zlý dopad na celú cirkev. V dejinách cirkvi neraz to malo za následok i také odcudzenie, že sa stalo jedným z faktorov rozkolov, konfliktov, nepochopení, a tým i straty bratskej lásky v cirkvi. V súčasnej dobe celý kresťanský svet pociťuje tento problém odcudzenosti veľmi reálne.

I ekumenické hnutie, úlohou ktorého je opätovné zjednotenie kresťanstva, má čo robiť s problémom izolovanosti a odcudzenia, ktoré behom času naberalo povahu národnostnú, kultúrnu, teologickú, praktickú a pod. Avšak počiatok tohto odcudzenia, izolovanosti, má svoje korene všade tam, kde sa ľudia odcudzujú navzájom a začínajú strácať vedomie duchovnej spolupatričnosti v cirkvi ako údy teda Christovho a chrámy Ducha svätého.

Preto je potrebné urobiť všetko, aby otázka duchovnosti a jej spojitosti s liturgickým životom v cirkvi boli predmetom popredného záujmu našej cirkvi, najmä duchovných, aby bolo obnovené vedomie asketizmu v tom najpôvodnejšom kresťanskom ponímaní, aby bola prehĺbená zdravá cirkevnosť a ekleziologické cítenie a chápanie všetkých stránok duchovného života, aby bolo prehĺbené poznanie pneumatológie, t. j. učenia o poslaní Ducha svätého v cirkvi, lebo to sú všetko faktory, bez ktorých náboženský život veriaceho človeka sa stáva formálnym, neplodným, nemá svoje logické odôvodnenie, duchovnú a vnútornú potrebu a príťažlivosť a potom škoda nariekať na náboženský úpadok a oslabenie viery v ľuďoch. Prot. dr. Štefan Pružinský

Zo života Pravoslávnej bohosloveckej fakulty

UKONČENIE AKADEMICKÉHO ŠKOLSKÉHO ROKU 1977/78

Ukončenie školského roku na našej PBF je vždy milou udalosťou nielen pre fakultu, ale pre celú našu pravoslávnu cirkev. Tak tomu bolo i 29. júna t. r., keď do služby cirkvi nastúpili noví kvalifikovaní služobníci — absolventi PBF, mladí ľudia, ktorí chcú celým svojím ja pracovať pre sväté pravoslávie.

Slávnosť ukončenia školského roku bola otvorená sv. liturgiou a ďakovným molebenom, ktoré odslúžil d. o. prot. Jozef Iljuk, špirituál PBF, spolu s duchovnými z fakulty. Počas sv. liturgie zazneli i modlitby za uzdravenie prot. dr. A. Mihaľova, dekana našej fakulty. Na konci bohoslužieb predniesol veľmi poučnú kázeň d. o. prot. dr. Pavel Aleš na tému evanjelia, o utíšení búrky na mori Isusom Christom. V kázni vyzval prítomných k plnej viere v Božiu prítomnosť. Niekedy sa nám pod vplyvom ťažkých životných situácií vidí, akoby sa o nás náš Spasiteľ nestaral. Akoby spal ako na evanjeliovej loďke. Ale On je s nami, nemusíme mať strach ako maloverní apoštoli, aby sme neboli za našu malú vieru raz zahanbení...

O 10. hod. otvorili slávnostné fakultné zhromaždenie hymnou a modlitbou. Otvorenie vykonal prof. Andrej Hniďak, ktorý odovzdal slovo o. prodekanovi PBF, prof. dr. Štefanovi Pružinskému. Tento prejav uverejňujeme v plnom znení.

Potom nastala krásna chvíľa odovzdávania diplomov absolventom PBF a maturitných vysvedčení absolventom JPK. Po odovzdaní diplomov nasledovali pozdravy absolventom, písomne od Jeho Blaženstva Doroteja, metropolitu pražského a celého Československa, a od riaditeľa ÚER v Olomouci, d o. prot. Axmana. Svoje prejavy predniesli za michalovskú eparchiu Preosvietený Cyril, biskup michalovský, a za prešovskú eparchiu riaditeľ ÚER prot. Michal Kernaševič. Z hostí absolventov pozdravil d. o. prot. Dezider Schudich.

Zasadnutie ukončili modlitbou Dostojno jesť.

Žehnaj, Bože, prácu tých, ktorých si povolal na službu, aby kráčali po ceste správnej a boli svetlom na ceste pre tých, ktorí lačnejú po pravde.

Milan Gerka, odb. asistent PBF

NA NAŠU PRÁVOSLÁVNU CIRKEVNÚ TLAČ TENTORAZ DAROVALI:

M. Havlíková, Matiaška, 20 Kčs, Ignác Ňarjaš, Slivník, okr. Trebišov, 100.—, Mária Sauruská, Ruské, Kčs 200.—, Pravoslávny farský úrad Pstriná, 56.—, A. Gottwaldová, Praha 9, Kčs 20.—.

Všetkým darcom patrí naše Pán Boh zaplať. Mená ďalších uverejníme v budúcom čísle nášho časopisu.

PREJAV PRODEKANA PBF NA ZÁVER AKADEMICKÉHO ROKA

Vážené akademické zhromaždenie!

Pred krátkou chvíľou skončila sa svätá liturgia, počas ktorej povzniesli sme ďakovné modlitby Otcovi nebeskému za Jeho požehnanie, za premnohé dary Ducha svätého a pomoc pri uskutočňovaní nášho poslania. Takto sa uzatvára ďalší školský rok, ďalšia stránka života našej bohosloveckej školy, ale i nášho osobného života. Dovoľte, vážení prítomní, aby som sa aspoň krátko dotkol v tomto príhovore jednej zo základných požiadaviek nášho duchovného života — otázky nášho duchovného povolania.

Sv. apoštol Pavel, ktorého v tomto smere môžeme nazvať teológom povolania a ktorý tejto otázke venoval veľmi veľa miesta v svojich početných listoch, pri nabádaní Timoteja k ozajstnej apoštolskej a zvestovateľskej práci povedal tieto krásne slová: „Ty však zostávaj v tom, čomu si sa naučil a o čom si presvedčený, pretože vieš, od koho si sa tomu naučil, — a že od detstva znáš Písma, ktoré ťa môžu učiniť múdrym na spasenie vierou v Christa Isusa" (2 Tm 3, 14—15), lebo Boh nás „povolal svätým povolaním, nie pre naše skutky, ale podľa svojho predsavzatia a svojej milosti" (1, 9).

Otázka povolania má hlboko teologický zmysel. Predovšetkým Boh nás povolal k životu, aby sme boli účastní Jeho života, Jeho dokonalosti a Jeho svätosti (2 Pt 1, 4). To je naše prvé povolanie. Druhýkrát sme boli povolaní všetci k novému životu — k znovuzrodeniu vo svätom krste, v ktorom sa padlý človek ospravedlňuje z viny a hriechu skrze vieru v Isusa Christa ako Syna Božieho a stáva sa znovu dieťaťom Božím. Tretíkrát sme povolaní k rozličnej službe v cirkvi svätej podľa miery daru Christovho pôsobením Ducha svätého, ktorý každého z nás povoláva na službu v cirkvi, k osláveniu Otca nebeského životom podľa Jeho svätej vôle. O tejto službe v cirkvi, o tomto novom povolaní, najmä pokiaľ ide o zvestovateľskú a dušpastiersku službu v cirkvi, ten istý apoštol Pavel hovorí: „On ustanovil jedných za apoštolov, druhých za prorokov, iných za evanjelistov, niektorých zasa za pastierov a učiteľov, aby náležite pripravovali svätých na dielo služby (t. j. veriaci ľud, p. n.), totiž na budovanie tela Christovho" (Ef 4, 11—12), čiže Jeho svätej cirkvi, ktorá je prostredím spásy.

K uskutočňovaniu tohto povolania, tejto budovateľskej služby cirkvi, k jeho pochopeniu bola zameraná aj naša celoročná práca, naše celoročné študijné snaženie. Bolo to vlastne motto našej spoločnej práce. Preto sme venovali zvýšenú pozornosť predovšetkým štúdiu Písma svätého a učeniu cirkvi v rôznych cirkevných disciplínach a už na začiatku tohto školského roka sme si povedali, že nároky na toto štúdium sa budú stále zvyšovať, lebo si to vyžaduje postavenie cirkvi vo svete, v dnešných podmienkach mnohostranného a v mnohých ohľadoch i zložitého života ľudstva. Iba na dobrej znalosti Písma svätého a učenia cirkvi možno budovať ostatné teologické disciplíny a prehlbovať naše teologické poznanie a hodnotenie rôznych životných požiadaviek, čo aj ap. Pavel zdôraznil vo vyššie citovaných slovách k Timotejovi, iba tak sa môžeme stať osvedčenými a dobrými pracovníkmi vo viere, ktorí sa nedajú zahanbiť a správne kážu slovo pravdy (2 Tm 2, 15). Náboženský život dneška je skutočne poznamenaný snahou vrátiť sa k zjavenému slovu Božiemu, poznamenaný biblickou obnovou a z tejto pozície sa riešia i mnohé praktické otázky života cirkvi a otázky sociálnej služby cirkvi svetu, jej angažovanosti.

Majúc na mysli túto skutočnosť, aj snem našej pravoslávnej cirkvi, ktorý sa konal na konci minulého roka, vo svojej práci i vo svojom uznesení vychádzal z týchto potrieb súčasného života cirkvi a spoločnosti. Záverečný

dokument vyzýva všetkých členov našej cirkvi k aktívnej účasti na cirkevnom a spoločenskom živote, osobitne sa prihovára k duchovným správcom a adresuje veľmi závažné slová aj našej bohosloveckej škole. Hovorí sa tam: „Očakávame, že teológia sa bude na našej fakulte ďalej rozvíjať, že bude prehlbovať naše poznanie a ukazovať nám cesty v cirkevnom i občanskom živote". Táto výzva snemu je výzvou cirkvi, výzvou Christovou a Ducha svätého, lebo oni prebývajú v cirkvi. Či môžeme mlčky a pasívne prehliadnuť túto výzvu a neohlásiť sa zvýšenou snahou o hlbšie bohoslovecké poznanie, ktoré je našej dobe tak potrebné v mnohých ohľadoch: vo vnútornom živote cirkvi, v sociálnej službe svetu i v ekumenickom hnutí, lebo všade tam treba vydať svedectvo o našej viere a dať tiež počet z našej kresťanskej nádeje.

Osobitná pozornosť v dnešnom kresťanstve je venovaná službe ľudstvu, spoločenskej angažovanosti kresťanov, najmä v boji za zachovanie svetového mieru, ktorý je stále ohrozovaný. Hodno tu spomenúť veľký význam Všenáboženskej konferencie za mier, odzbrojenie a spravodlivé vzťahy medzi národmi, ktorá sa konala pred rokom v Moskve za účasti popredných predstaviteľov veľkých svetových náboženstiev a ktorá sa stala dobrým predpokladom a pomocou pri príprave a zvolaní V. Všekresťanského mierového zhromaždenia v Prahe. Na jeho príprave sa aktívne podieľali mnohé pravoslávne cirkvi vrátane našej pravoslávnej cirkvi a bohosloveckej fakulty a také osobnosti, ako napr. Jeho Svätosť Pimen, patriarcha moskovský a celého Ruska, Maxim, patriarcha bulharskej cirkvi a iní. V osobitnej prednáške tajomníka RZ KMK prot. dr. J. Šuvarského, ktorý pred niekoľkými dňami navštívil našu fakultu, ste mali možnosť oboznámiť sa s 20-ročnou činnosťou KMK, ktorá vznikla u nás a tu má aj svoje sídlo. Je to mocný faktor boja za zachovanie svetového mieru, o ktorý sa usiluje aj celá naša spoločnosť svojou budovateľskou prácou, svojimi postojmi na všetkých svetových fórach, kde sa hovorí o mieri a spravodlivosti vo svete, svojou snahou žiť v dobrých susedských vzťahoch so všetkými národmi a v priateľstve.

Dnes, keď končíme školský rok a tak sa uzatvára ďalšia stránka života našej školy, položme si otvorene otázku, či sme ozaj urobili všetko preto, aby sme splnili na nás kladené úlohy a požiadavky, či sme uplatnili plné dary milosti Ducha svätého, či sme nezakopali našu hrivnu, ako onen človek z evanjelia, ktorého Isus Christos nazval zlým pracovníkom? Urobili sme mnoho, povyrástli sme, prehĺbili sme svoje náboženské poznanie, zmužneli sme v mnohom, ale nemôžeme zatvárať oči ani pred tým, na čo sme pozabudli, čo sme prehliadli, čo sme nevyužili tak, ako nám to naše možnosti dovoľovali. A tento objektívny pohľad na našu spoločnú prácu nech je dôvodom, aby sme v budúcom roku mnohé prekonali a lepšie sa pripravili na naše budúce povolanie v cirkvi Christovej.

Úprimne ďakujeme našej cirkvi za všestrannú podporu a pomoc, štátnej správe za optimálne podmienky života a práce na našej fakulte, členom profesorského zboru a ostatným pracovníkom za vynaložené úsilie pri príprave budúcich kňazov našej cirkvi, i Vám, bratia poslucháči, za vašu snahu byť dobrými pracovníkmi v cirkvi Božej, vašim milým rodičom za ich pochopenie, podporu a starostlivosť, bez čoho by naša práca bola len ťažko uskutočniteľná. A ich nádeje nesmieme sklamať! Všetkým, čo nám v tejto práci pomáhajú, sa môžeme odvďačiť iba tým, že vynaložíme všetko svoje úsilie k tomu, aby sme sa na svoju službu Bohu i blížnym dobre pripravili. Oni od nás nič iného nečakajú.

Tým, čo našu fakultu už opúšťajú — absolventom — a vstupujú do radov duchovných našej cirkvi, úprimne želáme to najlepšie, hojnosť Božej milosti, zdravia, odvahy a smelosti, trpezlivosti, aby náš ľud vždy v nich videl dobrých pastierov, vodcov a učiteľov vo viere a v živote podľa viery, mnoho

vytrvalosti a pevnú kresťanskú nádej, bez ktorej sa nepodarí ani to najlepšie predsavzatie. Ostatným bratom poslucháčom želáme pokojné prázdniny, aby sa po ich skončení vrátili s plným elánom do novej práce, k ďalšiemu a ešte hlbšiemu poznávaniu zjaveného a spasiteľného učenia.

V závere dovoľte mi, vážení prítomní, zaželať skorého uzdravenia dekanovi našej bohosloveckej fakulty, prot. dr. A. Mihaľovovi, ktorý pre vážne onemocnenie nemohol sa zúčastniť tohto slávnostného aktu, ale zaslal Vám písomný pozdrav, ktorý bude prečítaný.

Nech nás teda všetkých Pán náš Isus Christos a Boh, náš Otec, ktorý si nás zamiloval a dal nám večné potešenie a dobrú nádej milosti, utvrdí v každom dobrom skutku a slove pravdy (Tes 2, 16—17).

Zo života našich farností

Dňa 7. mája t. r. pravoslávni veriaci v Sabinove oslávili svoj chrámový sviatok sv. veľkomučeníka Juraja. Sabinovskí pravoslávni veriaci, ako aj pravoslávni veriaci z Drienice a okolia sa zišli vo veľkom počte na slávnostných bohoslužbách, ktoré im odslúžil d. o. Eliáš Sovič, d. o. František Greš a d. o. prot. Ján Jacoš, miestny duchovný. Slávnostnú kázeň predniesol d. o. Greš, ktorý poukázal na život sv. Juraja, ktorý bojoval za kresťanskú vieru a nič ho od nej nedokázalo odvrátiť. Jeho život má veľa čo povedať i nám, má nám pomôcť v našej pevnosti vo viere pravoslávnej. Po myrovaní sa v chráme miestny duchovný d. o. prot. Jacoš poďakoval duchovným otcom za účasť na bohoslužbách a všetkým veriacim za spoločné modlitby, ktorými oslávili meno veľkého bojovníka za vieru Christovu, veľkomučeníka sv. Juraja.

ČABINY: duchovná slávnosť 1978.

Ikona Matky Božej Počajevskej.

Posmrtné spomienky

Dňa 17. novembra 1977 odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi náš br. kantor Vasil Karaffa zo Sabinova. Nebohý brat Vasil vrúcne miloval našu pravoslávnu vieru a v najťažších rokoch prevzal kantorovanie v miestnom chráme. Zákerná choroba ukončila jeho mladý život; zomrel vo veku 46 rokov.

Večnaja pamjať!

Pravoslávni veriaci zo Sabinova

Dňa 4. júna 1978 odovzdal svoju dušu Stvoriteľovi br. Ján Stanko, kantor cirkevnej obce Inovec, vo veku 73 rokov. Nebohý brat Ján bol nielen dobrým pravoslávnym veriacim, ale i vzorným kantorom. Napriek dlhoročnej chorobe oddane slúžil cirkvi takmer 50 rokov. Za svoju lásku a oddanosť k pravoslávnej cirkvi musel mnoho vytrpieť. Po roku 1950 sa pričinil o konsolidáciu náboženských pomerov na okolí a súčasne pôsobil ako laický učiteľ náboženstva. Pohrebné obrady odslúžil d. o. prot. Št. Ciba a d. o. L. Fedor za účasti veľkého počtu veriacich miestnych i z okolia.

Večnaja pamjať!

Zákon a evanjelium (Žid 2, 1—4).

Práve preto tým viac treba si nám všímať, čo sme počuli, aby nám neuniklo. Lebo ak už slovo, ktoré anjeli hlásali, bolo prísne platné a akýkoľvek priestupok a neposlušnosť došli zaslúženej odplaty, akože unikneme my, keď zanedbávame také veľké spasenie, ktoré najprv Pán zvestoval, potom nám ho potvrdili tí, čo ho počuli, a zároveň aj Boh vydal svedectvo o ňom znameniami a divmi a všelijakými zázrakmi, ako aj udeľovaním Ducha svätého podľa svojej vôle.

Zo života prešovskej eparchie

Archijerejské bohoslužby

● Stakčín. Dňa 18. júna 1978, v deň chrámového sviatku zasväteného Zostúpeniu (Sošestviju) sv. Ducha, navštívil túto pravoslávnu farnosť Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. Michala Kernaševiča, riaditeľa ER, a odslúžil tu archijerejskú sv. liturgiu. Na tému sviatku kázal d. o. Peter Kormaník, správca farnosti Ub. ľa. Po ukončení bohoslužieb Preosvietený vladyka Nikolaj udelil prítomným svoje arciparstierske požehnanie.

● Kojšov. Dňa 2. júla 1978 pravoslávni veriaci v Kojšove oslavovali svoj chrámový sviatok, ktorý majú na počesť sv. apoštolov Petra a Pavla (podľa n. št.). Tunajší veriaci prežívali tento deň vo veľkej duchovnej radosti, pretože medzi nich zavítal Preosvietený vladyka Nikolaj, biskup prešovský, v sprievode d. o. prot. Michala Kernaševiča a d. o. prot. Pavla Pidaniča, predsedu misijného odboru pri ER v Prešove. Preosvietený vladyka Nikolaj odslúžil slávnostnú archijerejskú sv. liturgiu za spoluslúženia uvedených duchovných a správcu miestnej farnosti d. o. prot. Michala Kopčíka, účtovníka ER. Kázeň predniesol d. o. prot. Michal Kernaševič. Pred myrovaním sa otcovskými slovami k veriacim prihovoril Preosvietený vladyka Nikolaj, ktorý prítomných povzbudil k ďalším prejavom lásky k pravoslávnej cirkvi. Oslavy chrámového sviatku boli ukončené sprievodom okolo chrámu a udelením archijerejského požehnania.

Zo života michalovskej eparchie

Tradičné chrámové sviatky

● Dňa 18. júna t. r. sa konali odpustové bohoslužby na počesť sviatku Zostúpenia sv. Ducha (podľa st. štýlu) takto:

● Dúbrava. Sv. liturgiu tu odslúžil d. o. prot. Ján Choma, riaditeľ ER, a miestny duchovný d. o. prot. Štefan Ciba. Kázeň predniesol d. o. prot. Ján Choma.

● Koňuš. Tradičné odpustové bohoslužby tu odslúžil a príležitostnú kázeň predniesol správca miestnej farnosti d. o. Ján Hatrák.

● Pozdišovce. Pri príležitosti chrámového sviatku, dňa 4. júna t. r., tu odpustové bohoslužby odslúžil d. o. prot. Ján Holonič, správca pravoslávnej farnosti Šamudovce, za spoluslúženia správcu miestnej farnosti d. o. Petra Semanca. Kázal d. o. prot. Holonič.

● Zemplínsky Klečenov. Dňa 25. júna t. r. sa tu prvýkrát konali odpustové bohoslužby v pravoslávnom chráme. Za veľkej účasti veriacich miestnych i z okolia bohoslužby odslúžil a kázeň predniesol správca farnosti d. o. Andrej Fejo.

Ustanovenie

● D. o. prot. Ján Choma, predseda misijného odboru a ekonóm ER Michalovce, bol dňom 15. júna 1978 na základe súhlasu Ministerstva kultúry SSR, vymenovaný do funkcie riaditeľa Úradu eparchiálnej rady pravoslávnej cirkvi v Michalovciach. Pracovníci ÚER a duchovenstvo mi-